

Lausunto

18.06.2026

Asia: VN/18925/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

HEUNIn lausunto koskien hallituksen esitystä laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista

YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI on tutkinut työperäistä hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa pakkotyötarkoituksessa Suomessa ja Euroopassa vuodesta 2008. Tutkimuksissamme on osoitettu, että pakkotyötä esiintyy myös Suomessa. Riskit korostuvat etenkin aloilla, joilla työvoiman hyväksikäyttöä on aiemmin esiintynyt, sekä aloilla, joissa on paljon oikeuksistaan tietämättömiä ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä, matalapalkkaisia työtehtäviä, sekä pitkiä, monitasoisia toimitusketjuja.

Riskit koskevat yhtä lailla kansallisia ja alueellisia arvoketjuja. HEUNI pitää pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden markkinoille asettamisen kiellosta annettua asetusta tärkeänä keinona puuttua työperäiseen hyväksikäyttöön niin Suomessa kuin Euroopassa ja globaalilla tasolla.

Esitämme seuraavat huomiot hallituksen esitykseen:

1. HEUNI pitää kansallista Lupa- ja valvontavirastoa perusteltuna valintana toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Katsomme kuitenkin, että neljä henkilötyövuotta ei ole riittävä resursointi yritysvastuulain ja pakkotyöasetuksen mukaisiin tehtäviin, kun otetaan huomioon valvonnan tarve ja valvottavien kohteiden kokonaismäärä.

2. Ehdotetussa laissa tulisi myös huomioida uhrin oikeussuojakeinot. Kun esitetyn lain mukaista valvontaa toteutettaessa päädytään tilanteeseen, jossa toimivaltainen viranomainen tulkitsee kyseessä olevan pakkotyö, ei laki sisällä lainkaan säännöksiä uhrin oikeussuojakeinoista. Tämä on selkeä puute. Siten toimivaltaiselle viranomaiselle tulisi säätää velvoite ohjata mahdolliset pakkotyön kohteeksi joutuneet henkilöt avun ja olemassa olevien oikeussuojakeinojen piiriin, mukaan lukien miten he voivat esimerkiksi hakea maksamattomia palkkojaan.

Järvenpää Laura

HEUNI - YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti